
OM INDSAMLING AF ARKIVALIER, DAGBØGER, POLITISKE BREVE M. M.

Paa »Dansk historisk Fællesforening«s Repræsentantmøde i København den 27. Maj f. A. nedsattes der paa Initiativ af Postmester *Klitgaard* et »Arkivudvalg«, bestaaende af Forslagsstilleren, Formanden, Professor Dr. phil. *Knud Fabricius*, Arkivar, Dr. *Hjelholt*, Mag. art. *Bro Jørgensen* og Museumsinspektør *Knud Klem* med det Formaal at drøfte Spørgsmaalet om Indsamling af Arkivalier og Breve, som maatte have historisk Betydning. Dette Udvalg tillader sig nu at rette følgende Opfordring til de i Fællesforeningen sammensluttede Foreninger og Institutioner:

Som det vil være adskillige af Fællesforeningens Medlemmer bekendt, blev der i 1923 af Videnskabernes Selskab nedsat en Kommission med det Formaal at foretage en systematisk Gennemgang og Registrering af alle Privatarkiver og Privatbiblioteker — i første Række de Samlinger, som findes paa de forskellige Herregaarde — for derigennem at skaffe den historiske Forskning Rede paa, i hvilken Udstrækning der i privat Eje er bevaret Kilder til vort Lands Historie, og saaledes bidrage til deres Bevaring. Denne Kommission — Kommissionen til Undersøgelse af de i dansk Privateje bevarede Kilder til dansk Historie — har i de forløbne godt 10 Aar udført en værdifuld Gerning i den her omhandlede Retning. Den har, hvad der fremgaar af dens aarlige Beretninger, ikke alene gennemgaaet og registreret et betydeligt Antal Godsarkiver og Privatarkiver, men den har ogsaa i adskillige Tilfælde ydet Bistand, naar Ejerne har ønsket at afgive deres Arkiver til Rigsarkivet eller de forskellige Landsarkiver.

Imidlertid har denne Kommission fortrinsvis haft sin Opmærksomhed henvendt paa Herregaardsarkiverne samt særlig bekendte Mænds private Papirer. Bortset derfra findes der spredt om i Landet adskillige andre Arkivalier og Papirer, som har historisk Interesse, Lavsarkivalier, Udskiftningsdokumenter og Forligskommissionsakter etc. samt Brev-

samlinger, Dagbøger, Optegnelser o. lign., efterladt af Politikere eller de forskellige Egenes fremstaaende Mænd og Kvinder. Meget af dette har utvivlsomt stor Betydning for den historiske Forskning i dens forskellige Grene, for Lokal- og Personalhistorie, for den politiske og økonomiske Historie og fortjener derfor at bevares og sikres for Efterslægten. I Sønderjylland og paa Bornholm er der allerede af de lokalhistoriske Foreninger og med Støtte fra Videnskabernes Selskabs Kommission iværksat en Indsamling af saadanne Arkivalier og Papirer. Ovennævnte, af Dansk historisk Fællesforening nedsatte Udvalg retter nu herved en indtrængende Opfordring navnlig til de ledende Mænd indenfor de andre historiske Amtssamfund, men ogsaa til Lederne af de forskellige Museer, om hver indenfor sin Kreds at have Opmærksomheden henvendt paa slige historiske Kilder og bidrage til, at de indsamles og reddes fra en truende Undergang. Vi vil ligeledes finde det ønskeligt, at de historiske Samfund i deres Aarbøger fremkommer med en Opfordring i denne Retning.

Da Fællesforeningens Udvalg anser Hovedopgaven i denne Sag for at være den, at Arkivalierne indsamles, beder vi alle, der ser denne Meddelelse, forsaavidt de maatte have eller erhverve Kendskab til Eksistensen af saadanne historiske Kilder, henvende sig til Rigsarkivet, med hvis Chef, Rigsarkivar Linvald, Udvalget har ført Forhandling, eller vedkommende Landsarkiv. Da Rigsarkivet og Landsarkiverne er det naturlige Opbevaringssted for saadanne Arkivalier og historiske Kilder, vil disses Ledere med Glæde yde deres Bistand og modtage alle Papirer og Arkivalier, som har historisk Betydning. Saafremt det maatte ønskes, vil saavel ovennævnte af Videnskabernes Selskab nedsatte Kommission (adr. Professor Dr. Aage Friis, Solsortvej 62, København F., Tlf. Gothåb 7700), som Fællesforeningens Arkivudvalg (adr. Sekretær, Mag. art. Bro Jørgensen, Birkerød, Tlf. Birkerød 190) meget gerne yde sin Medvirkning i denne Sag

OVERSIGT OVER TOPOGRAFISK LITTERATUR 1933.

Det er med en følelse af tryghed, at en oversigt over topografisk litteratur, der er udkommet i løbet af 1933, kan indledes med det store kirkeværk, som nationalmuseet udgiver: *Danmarks kirker* (Gad). Denne følelse ledsages af en sikker tro på, at det vil lykkes at gennemføre udgivelsen, hvor store vanskeligheder, der end rejste sig ved starten. De første hefter af værket, som omfatter Præstø amt, er udarbejdet af Chr. Axel Jensen og Victor Hermansen. Teknisk set er værket bygget således op, at købstadskirkerne inden for amtet behandles først og derefter landsbykirkerne i den topografiske rækkefølge, der kendes fra Trap: Danmark. Til vejledning for læserne er der i første hefte gjort rede for den faste skematiske form, hvorover de enkelte kirkebeskrivelser er blevet til. Skønt der forelå en del ældre undersøgelser, er arbejdet foretaget helt fra grunden, da det ældre materiale var af meget ulige værdi. Tidsgrænsen for de kirker, der medtages deri, er sat til 1850.

Hensigten med værket er mangesidet, og dog er løsningen tilfredsstillende. Sprog og fremstilling er sådan, at læge læsere ikke skræmmes bort ved overvættets fylde eller ufordøjelig lærdom. Ved sin systematik er det desuden et repertorium til brug for videnskabsmænd og lokalforskere; det overflødigdgør ikke mere detaillerede studier over enkeltheder, og nye sammenfattende arbejder af kunst- eller kulturhistorisk art kan og må følge i dets spor. Det er på en gang egnet til at vække almen interesse i by og på land og til at blive en håndbog ved sin skematiske opsætning, sine knappe faktiske oplysninger og sine enkle kunstkritiske domme. Der ydes således en gavnlig introduktion baseret på den grundigste og mest udtømmende viden, der i øjeblikket kan skaffes om den store kulturelle skat, som Danmark ejer i sine kirker.

I samlingsværket: »Nordisk Kultur« (J. H. Schultz), der udgives med understøttelse af det svenske Clara Lachmanns fond, er påbegyndt et afsnit under fællestitlen »Byer og Bybebyggelse«, hvori *Hugo Matthiessen* har skrevet kapitlet »*Det middelalderlige Købstadsvæsen i Danmark*«. Dette arbejde er kvintessensen af forfatterens mangeårige studier, der har set lyset i en lang række bøger og afhandlinger, og som yderligere er underbygget af nye og friske iagttagelser. For dem, der har fulgt forfatteren gennem hans arbejder med at underbygge sine teorier og hypoteser, er det vidunderligt at se det klare lys, som